Gemeente Borger-Odoorn

M e m o

Exloo, 7 juni 2022

Bestemd voor: Raad
Afkomstig van: College
Onderwerp: Financiële effecten Meicirculaire 2022

Inhoud:

Inleiding
We hebben op 31 mei 2021 de Meicirculaire 2022 ontvangen. Dit is de eerste circulaire van 2022. Deze circulaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk voor de gemeenten. We gaan in dit memo in op dit de belangrijkste ontwikkelingen uit de circulaire.

Deze circulaire is één van de meest omvangrijke van de afgelopen jaren. Dit komt omdat er naast de reguliere ontwikkelingen ook een definitieve uitwerking van de herziening gemeentefonds wordt gepresenteerd. Deze valt voor ons dan ook positief uit. Ook bevat de circulaire veel ontwikkelingen vanwege het nieuwe regeerakkoord van het kabinet, want nieuw beleid van het Rijk heeft in veel gevallen ook gevolgen voor de gemeenten.

Effecten Meicirculaire op knop 1 saldo begroting
In onderstaande tabel zijn de effecten van de meicirculaire zichtbaar op knop 1 saldo begroting.

Het beginpunt is de stand van knop 1 saldo begroting die is gepresenteerd in de BERAP 2022-I en de Kadernota 2023. Vervolgens brengen we de effecten van meicirculaire in beeld en dat resulteert in een nieuw begrotingssaldo. Hieronder lichten we de effecten verder toe.

Effecten Meicirculaire op knop 1	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Stand BERAP/Kadernota	**-56.170**	**16.467**	**-104.222**	**-92.408**	**499.816**
Effecten Meicirculaire 2022:					
1. Accres-ontwikkeling	1.400.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000
2. Anticiperen op bezuiniging € 10 miljard		-1.350.000	-1.350.000	-1.350.000	-1.350.000
3. Verhogen behoedzaamheid		-150.000	-225.000	-300.000	-375.000
4. Herziening gemeentefonds		187.500	562.500	937.500	937.500
Subtotaal:	**1.400.000**	**2.187.500**	**2.487.500**	**2.787.500**	**2.712.500**
Reserveringen:					
1. Indexatie en prijsstijgingen		-1.140.000	-1.140.000	-1.140.000	-1.140.000
2. Reservering meerjarig investeringsplan		-187.500	-562.500	-937.500	-937.500
Subtotaal:	**0**	**-1.327.500**	**-1.702.500**	**-2.077.500**	**-2.077.500**
Stand knop 1 na Meicirculaire 2022	**1.343.830**	**876.467**	**680.778**	**617.592**	**1.134.816**

1. Accres-ontwikkeling
De ontwikkeling van rijksuitgaven beïnvloedt de hoogte van de algemene uitkering. Dit noemen we de trap op, trap af systematiek die door het kabinet is bepaald. In de jaren 2022 tot en met 2025 zijn de hogere accressen het gevolg van extra rijksuitgaven voor vennootschapsbelasting (Vpb), koppeling AOW aan stapsgewijze verhoging wettelijk minimumloon (WML), inkomensbelasting Box 3 en defensie-uitgaven. Ook is het accres opwaarts bijgesteld als gevolg van een hogere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen.

Er is voor gekozen om het accresniveau van 2023 aan te houden en deze structureel bij te ramen in de begroting. Dit betekent een verhoging van de algemene uitkering van € 3,5 miljoen euro. In de jaren 2024 en 2025 valt het accres nog hoger uit, maar in 2026 is er weer een terugval op het niveau van 2023. De terugval in 2026 wordt ook wel het ravijnjaar genoemd. De jaren 2024 en 2025 zijn daarmee incidentele uitschieters waar we geen structurele uitgaven voor kunnen doen. In verdere afwachting van besluitvorming van het kabinet nemen we deze uitschieters daarom niet structureel op in de begroting.

2. Anticiperen op bezuiniging € 10 miljard
Momenteel is het Rijk bezig met het opstellen de Rijksbegroting (ook wel de Miljoenennota). Aangekondigd is in diverse media dat ze € 10 tot € 15 miljard moeten gaan bezuinigen om de begroting sluitend te krijgen. Anticiperend daarop is vanwege de trap op, trap af systematiek de verwachting dat het accres in de septembercirculaire lager zal uitvallen, omdat het Rijk minder gaat uitgeven. Voorgesteld wordt om vooruitlopend op de verwachte bezuinigingen van het Rijk alvast rekening te houden met € 1.350.000 lagere uitkering per jaar. Hierdoor is de kans veel kleiner dat we knop 1 als gevolg van de septembercirculaire tijdens het begrotingsproces naar beneden moeten bijstellen.

3. Verhogen behoedzaamheid
Top op heden hanteerden we een behoedzaamheid van € 125.000 per jaarschijf. Dit is gelijk aan ongeveer 5 punten van de algemene uitkering zoals beschreven is in onze financiële kaders. Door overheveling van verschillende decentralisatie-uitkeringen, een hoger accres en de effecten van de herziening gemeentefonds valt de algemene uitkering per 2023 veel hoger uit. Daarom verhogen we de behoedzaamheid naar € 200.000 cumulatief per jaarschijf.

Verhogen behoedzaamheid	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Huidige behoedzaamheid	125.000	250.000	375.000	500.000	625.000
Voorstel nieuwe behoedzaamheid	125.000	400.000	600.000	800.000	1.000.000
Verschil:	**0**	**150.000**	**225.000**	**300.000**	**375.000**

4. Herziening gemeentefonds
In deze circulaire is het nieuwe model van de herziening gemeentefonds geactualiseerd naar 1 januari 2023. Deze laatste actualisatieslag geeft inzicht in de definitieve uitkomsten. Door de invoering van het nieuwe verdeelmodel is er sprake van een groot aantal wijzigingen in de verdeelmaatstaven. Een deel van de maatstaven komt te vervallen, van een drietal maatstaven wijzigt de definitie en er worden acht nieuwe maatstaven geïntroduceerd. Het totaal aantal verdeelmaatstaven daalt van 88 naar 49.

De berekening van de algemene uitkering volgens het nieuwe model valt afgerond € 1.000.000 hoger uit voor de gemeente Borger-Odoorn. Dat is circa € 40 per inwoner. Het ingroeipad is bepaald op maximaal € 7,50 voor 2023 en voor de jaren 2024 en 2025 € 15 cumulatief per jaar extra. Het betreffen structurele bedragen. Daarmee komt het maximale voor- of nadeel in 2025 uit op € 37,50 per inwoner. Aangezien de herziening voor Borger-Odoorn nog iets hoger uitvalt, ontvangen wij het maximale voordeel van

€ 37,50 in 2025. In de komende jaren wordt het model verder geëvalueerd. In afwachting hiervan is ervoor gekozen om voor 2026 en verder uit te gaan van de stand 2025.

Omdat deze circulaire zo positief uitvalt stellen we voor om een deel van de extra opbrengsten te reserveren.

1. Indexatie en prijsstijgingen
Een deel van onze budgetten is niet standaard geïndexeerd. In het inwerkdocument van de raad is toegelicht dat het indexeren met 2% van al onze budgetten die niet geïndexeerd zijn € 600.000 per jaar kost. Een verhoging van 1% staat gelijk aan € 300.000. Op basis van een onderzoek van o.a. ABN Amro en diverse bronnen zoals het CPB is de gemiddelde verwachte inflatie in 2023 3,8% (Bron: Inflatie blijft tot eind 2023 verhoogd - ABN AMRO Bank). Het voorstel is om hiervoor een reservering op te nemen in de begroting 2023 voor het deel van de begroting dat niet is geïndexeerd. Aangezien 1% gelijk staat aan € 300.000, is 3,8% een bedrag van € 1.140.000. Dit bedrag nemen we in de vorm van een stelpost die later kan worden ingevuld. In het opstellen van de begroting 2023 komen we met een voorstel voor het gedeeltelijk invullen van deze stelpost waarbij per beleidsterrein wordt beoordeeld in hoeverre verhoging van de budgetten noodzakelijk is. Voor het opstellen van dit memo hebben we een bijeenkomst met Drentse gemeenten bijgewoond. Daaruit bleek dat vrijwel elke Drentse gemeente middelen reserveert om de hoge prijsstijgingen van energie en kapitaalgoederen op te vangen.

2. Reservering meerjarig investeringsplan
Als bijlage van de Kadernota 2023 is het meerjarig investeringsplan gepresenteerd. In de toelichting hiervan is aangegeven dat het streven is om één grote investering per jaar te realiseren. Tevens is genoemd als denkrichting om de extra opbrengsten uit de herziening gemeentefonds te reserveren voor investeringen uit het meerjarig investeringsplan. Het voorstel is om dit te doen, zodat er in 2025 uiteindelijk € 937.500 beschikbaar voor investeringen. Aangezien dit bedrag gefaseerd wordt toegekend, is het ook mogelijk om in de jaren 2023 en 2024 een deel van de middelen voor investeringen in te zetten.

Effecten Meicirculaire op knop 2 budget beleidsintensivering
De meicirculaire bevat ook meerdere incidentele effecten op knop 2 budget beleidsintensivering die hieronder worden toegelicht.

Effecten Meicirculaire op knop 2	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Stand BERAP/Kadernota	**254.211**	**635.210**	**1.115.772**	**1.115.772**	**1.115.772**
Effecten Meicirculaire 2022:					
1. BTW compensatiefonds	150.000				
2. Vrijval opschalingskorting		550.000	750.000	937.500	
3. Volkshuisvestingsfonds		-200.000	-200.000	-200.000	
4. Woningbouwimpuls		-150.000	-150.000	-150.000	
Subtotaal:	**150.000**	**200.000**	**400.000**	**587.500**	**0**
Stand knop 2 na Meicirculaire 2022	**404.211**	**835.210**	**1.515.772**	**1.703.272**	**1.115.772**

1. BTW compensatiefonds (BCF)
Via het BCF kunnen gemeenten en provincies de btw terugvragen voor de meeste uitgaven. Indien niet het gehele beschikbare bedrag in het BCF is besteed, wordt de beschikbare ruimte teruggestort in het gemeentefonds. De afrekening van het BCF over

2021 is afgerond € 120 miljoen voordelig voor gemeenten. Voor onze gemeente is het een incidenteel voordeel van € 150.000.

2. Vrijval opschalingskorting
In het nieuwe regeerakkoord is besloten dat de oploop van de opschalingskorting komt te vervallen voor de periode 2022 t/m 2025. Vanaf 2026 blijft de initieel opgenomen opschalingskorting alsnog geraamd in de algemene uitkering. Voor 2022 was de oploop van de opschalingskorting al geschrapt in de septembercirculaire en dit hebben we al verwerkt in de begroting 2022. Doordat het schrappen t/m 2025 gebeurt, is er sprake van een incidenteel voordeel voor de komende drie jaren.

3. Volkshuisvestingsfonds
Het nieuwe regeerakkoord bevat plannen voor een volkshuisvestingsfonds. Gemeenten kunnen daar door middel van een aanvraag een beroep op doen. Deze middelen worden voor de jaren 2023 tot en met 2025 onttrokken aan het gemeentefonds. Dit kost onze gemeente € 200.000 per jaar in de betreffende jaren.

4. Woningbouwimpuls
In het Coalitieakkoord zijn middelen voor de woningbouwimpuls opgenomen. Gemeenten kunnen daar door middel van een aanvraag een beroep op doen. Deze middelen worden voor de jaren 2023 tot en met 2025 onttrokken aan het gemeentefonds. Dit kost onze gemeente € 150.000 per jaar in de betreffende jaren.

Overige ontwikkelingen uit de Meicirculaire
Onderstaande overige ontwikkelingen zijn ter informatie en veelal budgettair neutraal. Dat wil zeggen dat ze geen effect hebben op de algemene middelen (knop 1 en knop 2).

1. Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (Coalitieakkoord)
Uit het nieuwe regeerakkoord blijkt dat het kabinet plannen heeft de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp van de Wmo aan te passen. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De verwachte implementatietijd is lang, met als gevolg dat de beoogde datum van inwerkingtreding op 1 januari 2025 is gesteld. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing van € 95 miljoen. De algemene uitkering wordt vanaf 2025 met dit bedrag verlaagd. Dat betekent dat er naar verwachting geen compensatie zal komen voor de extra kosten als gevolg van het abonnementstarief Wmo. Extra Wmo kosten zullen in de komende jaren dus uit de algemene middelen gedekt moeten worden. Daarvoor zullen we het Wmo budget blijven monitoren.

2. Indexatie Voogdij 18+
Gebruikelijk is dat de 3D uitkering Voogdij 18+ in de meicirculaire wordt geïndexeerd. Dat gebeurt ook dit jaar en betekent voor onze gemeente een verhoging van € 47.000. Verder wordt met ingang van 2023 de Voogdij 18+ uitkering overgeheveld naar de algemene uitkering. Voor het jeugdbudget heeft dit verder geen gevolgen. We beschouwen deze mutatie als budgettair neutraal.

3. Indexatie Participatiewet
Ook de 3D uitkering participatie is in de meicirculaire geïndexeerd. Het grootste deel van dit bedrag komt ten gunste van de WSW bedrijven Emco en Wedeka. Een deel van de 3D uitkering participatie wordt ook per 2023 onderdeel van de algemene uitkering. Voor de budgetten van de participatiewet heeft dit geen gevolgen. We beschouwen deze mutatie als budgettair neutraal.

4. Uitkering jeugdzorg
Het kabinet stelt voor 2023 incidenteel € 1,445 miljard extra beschikbaar voor de jeugdzorg via de algemene uitkering. Voor onze gemeente is dat een bedrag van

€ 1.919.000. We hadden in de begroting 2022 een voorlopige schatting opgenomen van € 1.446.000. Dit betekent een extra bijdrage € 473.000 ten opzichte van de huidige raming. Het voorstel is om dit bedrag budgettair neutraal in de begroting op te nemen en toe te voegen aan het jeugdbudget.

Voor de jaren daarna blijft de compensatie voor jeugdzorg nog onzeker en hanteren we de stelpost van de begroting 2022. De komende tijd gaat het kabinet met gemeenten en andere partijen in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd. Deze moet bestaan uit een combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Bij vaststelling van deze agenda zal het kabinet ook een besluit nemen over de extra middelen voor 2024 en verder die eerder zijn toegezegd.

Het nieuwe regeerakkoord bevat een extra bezuiniging op jeugdzorg van € 100 miljoen in 2024, oplopend naar € 500 miljoen in 2025 en 2026, en structureel € 511 miljoen vanaf 2027. Het kabinet heeft besloten dat deze besparing een Rijksverantwoordelijkheid is. Dat betekent dat het Rijk deze bezuiniging gaat invullen met maatregelen. Gemeenten mogen hier geen financieel nadeel van ondervinden.

5. Uitvoeringskosten klimaatakkoord
Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. In 2022 ontvangen gemeenten een totaalbedrag van € 113 miljoen. Voor onze gemeente gaat het om een incidenteel bedrag van € 206.000. Over de verdeling van de resterende middelen uit het regeerakkoord vinden nog gesprekken plaats.

6. Extra capaciteit BOA's
De Tweede Kamer heeft in september 2021 de motie Hermans c.s. aangenomen. Hiermee is meer budget vrijgemaakt voor handhaving en veiligheid. Hiervan wordt structureel € 13 miljoen voor uitbreiding van capaciteit van BOA's beschikbaar gesteld via het gemeentefonds. Voor onze gemeente is dit een bedrag van structureel € 33.000 met ingang van 2022. Dit budget wordt verstrekt via een decentralisatie-uitkering en verwerken we budgettair neutraal.

7. Indicatief bedrag invoeringskosten Omgevingswet
Het Rijk verstrekt € 150 miljoen aan gemeenten voor vergoeding van kosten die gemeenten in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet hebben gemaakt. Voorwaarde hierbij is dat er een stelselevaluatie volgt waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten opnieuw in kaart worden gebracht. In deze circulaire is een indicatief bedrag per gemeente gegeven. Voor onze gemeente is dit € 504.000 in 2022. In de septembercirculaire volgt de financiële verwerking van dit bedrag. Mogelijk komt er ook compensatie voor de jaren 2023 t/m 2025. Hier volgt in een latere circulaire meer informatie over. Aangezien onze gemeente de implementatiekosten van deze wet heeft gedekt uit de algemene middelen, is het logisch om deze compensatie van het Rijk weer terug te storten in de algemene middelen.

8. Indicatief bedrag Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)
Voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen voor de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), ontvangen gemeenten in 2022 een bijdrage van € 25 miljoen. Voor onze gemeente gaat het om een indicatief bedrag van € 82.000. Daarnaast ontvangen de gemeenten na inwerkingtreding een jaarlijkse bijdrage van € 10 miljoen in 2023 tot en met 2026 voor het uitvoeren van de Wkb-taken. Dit is voor onze gemeente een indicatief bedrag van € 33.000 per jaar. De middelen zijn in deze circulaire nog niet geboekt, maar worden in de septembercirculaire 2022 verwerkt.

9. *Energietoeslag*
Op 15 maart 2022 is het wetsvoorstel eenmalige energietoeslag lage inkomens ingediend bij de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel krijgen gemeenten de bevoegdheid om dit jaar via bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming van € 800 voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. In deze circulaire is hiervoor totaal € 854 miljoen uitgekeerd. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 750.000 ter dekking van de gemaakte kosten. Opgemerkt wordt dat vrijwel alle doelgroepen in onze gemeente die in aanmerking kwamen voor deze toeslag deze inmiddels hebben ontvangen.

Conclusie
Al met al valt deze meicirculaire voor onze gemeente zeer positief uit. We hebben door het hoge accres weer meer structurele ruimte in het begrotingssaldo en we kunnen een bedrag reserveren om budgetten te indexeren. Dat geeft een mooie financiële basis voor het opstellen van de begroting 2023. Verder zijn we dankzij de herziening gemeentefonds in staat om bedragen te reserveren voor het meerjarig investeringsplan voor investeringen in de komende jaren.